

CHƯƠNG II. MŨ VÀ LOGARIT

1. LŨY THỪA VÀ HÀM SỐ LŨY THỪA

1.1. Khái niệm lũy thừa

1.1.1. Lũy thừa với số mũ nguyên

Cho n là một số nguyên dương.

Với a là số thực tùy ý, lũy thừa bậc n của a là tích của n thừa số a .

$$a^n = \underbrace{a.a.....a}_n \text{ (} n \text{ thừa số).}$$

Với $a \neq 0$ thì $a^0 = 1, a^{-n} = \frac{1}{a^n}$

Ta gọi a là cơ số, n là mũ số. Và chú ý $0^0, 0^{-n}$ không có nghĩa.

1.1.2. Một số tính chất của lũy thừa

- Giả thuyết rằng mỗi biểu thức được xét đều có nghĩa:

$$a^\alpha \cdot a^\beta = a^{\alpha+\beta}, \frac{a^\alpha}{a^\beta} = a^{\alpha-\beta}, (a^\alpha)^\beta = a^{\alpha\beta}, (ab)^\alpha = a^\alpha \cdot b^\alpha$$

$$\left(\frac{a}{b}\right)^\alpha = \frac{a^\alpha}{b^\alpha}, \left(\frac{a}{b}\right)^{-\alpha} = \left(\frac{b}{a}\right)^\alpha$$

- Nếu $a > 1$ thì $a^\alpha > a^\beta \Leftrightarrow \alpha > \beta$
- Nếu $0 < a < 1$ thì $a^\alpha > a^\beta \Leftrightarrow \alpha < \beta$
- Với mọi $0 < a < b$, ta có: $a^m < b^m \Leftrightarrow m > 0$

$$a^m > b^m \Leftrightarrow m < 0$$

Chú ý :

- Các tính chất trên đúng trong trường hợp số mũ nguyên hoặc không nguyên.
- Khi xét lũy thừa với số mũ 0 và số mũ nguyên âm thì cơ số a phải khác 0.
- Khi xét lũy thừa với số mũ không nguyên thì cơ số a phải dương.

1.2. Phương trình $x^n = b$

Ta có kết quả biện luận số nghiệm của phương trình $x^n = b$ như sau:

- Trường hợp **n lẻ**:

Với mọi số thực b , phương trình có nghiệm duy nhất là $\sqrt[n]{b}$.

- Trường hợp **n chẵn**:

- Với $b < 0$, phương trình vô nghiệm.
- Với $b = 0$, phương trình có một nghiệm $x = 0$
- Với $b > 0$, phương trình có hai nghiệm trái dấu, kí hiệu giá trị dương là $\sqrt[n]{b}$, còn giá trị âm là $-\sqrt[n]{b}$

1.3. Một số tính chất của căn bậc n

Với $a, b \in \mathbb{R}; n \in \mathbb{N}^*$, ta có:

- $\sqrt[2n]{a^{2n}} = |a|, \forall a$
- $\sqrt[2n+1]{a^{2n+1}} = a, \forall a$
- $\sqrt[2n]{ab} = \sqrt[2n]{a} \cdot \sqrt[2n]{b}, \forall ab \geq 0$
- $\sqrt[2n+1]{ab} = \sqrt[2n+1]{a} \cdot \sqrt[2n+1]{b}, \forall a, b$
- $\sqrt[2n]{\frac{a}{b}} = \frac{\sqrt[2n]{a}}{\sqrt[2n]{b}}, \forall ab \geq 0, b \neq 0$
- $\sqrt[2n+1]{\frac{a}{b}} = \frac{\sqrt[2n+1]{a}}{\sqrt[2n+1]{b}}, \forall a, \forall b \neq 0$
- $\sqrt[n]{a^m} = (\sqrt[n]{a})^m, \forall a > 0, n \text{ nguyên dương}, m \text{ nguyên}$
- $\sqrt[n]{\sqrt[m]{a}} = \sqrt[nm]{a}, \forall a \geq 0, n, m \text{ nguyên dương}$
- Nếu $\frac{p}{n} = \frac{q}{m}$ thì $\sqrt[n]{a^p} = \sqrt[m]{a^q}, \forall a > 0, m, n \text{ nguyên dương}, p, q \text{ nguyên}$
- Đặc biệt:** $\sqrt[n]{a} = \sqrt[nm]{a^m}$

1.4. Hàm số lũy thừa

1.4.1. Khái niệm

Xét hàm số $y = x^\alpha$, với α là số thực cho trước.

Hàm số $y = x^\alpha$, với $\alpha \in \mathbb{R}$, được gọi là hàm số lũy thừa.

Chú ý. Tập xác định của hàm số lũy thừa $y = x^\alpha$ tùy thuộc vào giá trị của α

- Với α nguyên dương, tập xác định là $\mathbb{R}$
- Với α nguyên âm hoặc bằng 0, tập xác định là $\mathbb{R} \setminus \{0\}$
- Với α không nguyên, tập xác định $(0, +\infty)$

1.4.2. Khảo sát hàm số lũy thừa $y = x^\alpha$

Tập xác định của hàm số lũy thừa $y = x^\alpha$ luôn chứa khoảng $(0, +\infty)$ với mọi $\alpha \in \mathbb{R}$. Trong trường hợp tổng quát, ta khảo sát hàm số $y = x^\alpha$ trên khoảng này.

$y = x^\alpha \ (\alpha > 0)$	$y = x^\alpha \ (\alpha < 0)$																		
1. Tập xác định: $(0, +\infty)$ 2. Sự biến thiên $y' = \alpha \cdot x^{\alpha-1} > 0, \forall x > 0$ Giới hạn đặc biệt: $\lim_{x \rightarrow 0^+} x^\alpha = 0, \lim_{x \rightarrow +\infty} x^\alpha = +\infty$ Tiệm cận: không có. 3. Bảng biến thiên.<table><tr><td>x</td><td>0</td><td>$+\infty$</td></tr><tr><td>y'</td><td></td><td>+</td></tr><tr><td>y</td><td></td><td>$+\infty$</td></tr></table> $0 \nearrow$	x	0	$+\infty$	y'		+	y		$+\infty$	1. Tập xác định: $(0, +\infty)$ 2. Sự biến thiên $y' = \alpha \cdot x^{\alpha-1} < 0, \forall x > 0$ Giới hạn đặc biệt: $\lim_{x \rightarrow 0^+} x^\alpha = +\infty, \lim_{x \rightarrow +\infty} x^\alpha = 0$ Tiệm cận: Ox là TCN. Oy là TCD. 3. Bảng biến thiên.<table><tr><td>x</td><td>0</td><td>$+\infty$</td></tr><tr><td>y'</td><td></td><td>-</td></tr><tr><td>y</td><td>$+\infty$</td><td></td></tr></table> $\searrow 0$	x	0	$+\infty$	y'		-	y	$+\infty$	
x	0	$+\infty$																	
y'		+																	
y		$+\infty$																	
x	0	$+\infty$																	
y'		-																	
y	$+\infty$																		

Đồ thị của hàm số lũy thừa $y = x^\alpha$ luôn đi qua điểm $I(1,1)$

